

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kalatalousalan yrityksille myönnettävistä kehittämisavustuksista vajaasti hyödynnettyjen kotimaisten kalalajien käytön lisäämiseksi

Lausuntopyynnön VN/26657/2020-MMM-1 johdosta pyydämme lausuntonamme ottamaan huomioon seuraavaa.

1. Asetusluonnoksessa olisi hyvä tähdentää, että ”käytön lisääminen” voi kohdentua myös muuhun kuin elintarvikekäyttöön. Erityisesti taustamuistio keskittyy elintarvikekäytön lisäämiseen, vaikka itse asetus mainitsee vain ”käytön lisäämisen”. Jotta tuesta päättävän viranomaisen työ helpottuisi, olisi käyttöä määritettävä tarkemmin.
Esimerkiksi tuotannon sivujakeiden hyödyntäminen - vaikkapa kotieläinten rehuksi tai erilaisten teollisten prosessien raaka-aineiksi - tuottaisi pääosin samoja hyötyjä kuin elintarvikekäytön lisääminen. Vaikutukset muistiossa mainittuihin yritysten toimintaedellytyksiin sekä ympäristövaikutukset olisivat saman suuntaiset kuin pelkästään elintarvikkeisiin kohdentuvalla asetuksella. Huomioitavaa kuitenkin on, että sivujakeet ovat jo prosesseissa mukana, joten kynnys niiden hyödyntämiseen olisi oletettavasti matalampi kuin uusien raaka-aineiden kautta.
2. Luonnoksen 6§ määrittää hyväksyttäväksi kustannuksiksi myös investoinnit, mikä on erittäin kannatettavaa. Samalla kuitenkin on muistettava, että investointikustannusten määrittäminen on erittäin vaikeaa ennen kuin kehittämishankkeissa on saatu tuloksia siitä, millaista tekniikkaa tarvitaan. Tämä asettaa hankkeen suunnittelulle suuria haasteita ja osin rajoitteita. Jotta määräraha voisi tehokkaasti kohdentua myös kehittämishankkeiden osoittamiin investointitarpeisiin, olisi asetuksessa syytä tarkemmin määrittää avustusten hakemisesta sekä käsittelystä ja priorisoinnista.
Hakumenettely (7§) voisi määrittää, että haku toteutetaan useammassa kuin yhdessä määräaikaisessa haussa, jotta mahdollisesti ensimmäisessä vaiheessa toteutettavat kustannuksia tarkentavat kehittämishankkeet tai niiden osat ehditään toteuttaa.
Priorisoinnissa (8§) tulisi asettaa, että erilliseen kehityshankkeeseen liittyvät tai sellaisessa määritetyt investointikustannukset painotetaan tavoitteisiin, oletuksiin tai väittämiin perustuvia kustannusarvioita tärkeämmiksi.
Kehittämishankkeita tai sellaisiksi laskettavia on toteutettu esimerkiksi EMKR-toimenpiteistä rahoitettuna, kuten aineettomien investointien, innovaatio-ohjelmien tai paikallisen toimintaryhmien rahoittamina.
3. Asetuksen voimassaoloaika on sangen lyhyt, vain vuoden 2021 loppuun saakka. Määräraha on rajallinen, ja tehokas hyöty rahoituksesta saadaan vasta investointien toteutuessa. On toivottavaa, että vastaava määräraha osoitetaan jatkossa myös vuodelle 2022 tai vastaavasti tulevan EMKR-ohjelmakauden osalta jalostustoimialan investointitukitasoa nostetaan merkittävästi.

Kunnioittavasti

Mika Halttu
Aktivaattori